

*partially cover and the second providing values which considers norm as «established as» a key position to further develop methodologies for evaluating the effectiveness of implementation of law in society, and this measure is set at the same amount for each member of the relevant society is a kind of «litmus test» state legal of public relations and general classification of certain state categorized as legal, because the state has not only formally establish the rule of conduct, but also to ensure its legal nature, compliance with core values of the society, which inevitably based on full perception and practical implementation of the fundamental social and legal notions of natural rights, their absolute rule, inalienability and inalienability in the formation of the national legal system. In other words, by direct analogy with the medical definition of the «norm» in public relations legal rule rightly regarded as a postulate perfect society, the state and legal regulation of social relations.*

**Keywords:** *legal norm, legal system, legal understanding, public relations, legal regulation.*

УДК 342.72-053.67(045)

**Н. М. Запольська**

## **ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ МОЛОДІ**

*Стаття присвячена юридичному дослідженню теоретико-методологічних аспектів визначення юридичного змісту категорії «правовий статус молоді» як сукупності специфічних прав, свобод, обов'язків, законних інтересів молодої людини.*

*Стверджується, що на локальному рівні молодь користується правовим модусом як суб'єкт муніципально-правових відносин та сукупність членів територіальної громади з особливим обсягом муніципальних прав та гарантій їх забезпечення у системі місцевого самоврядування.*

*За таких підходів виникає необхідність суттєвого вдосконалення теоретичних доктринальних концепцій щодо розуміння правового статусу особистості, правового модусу молоді на муніципальному рівні, розроблення нових юридичних конструкцій, що відповідають сучасним умовам суспільного життя.*

**Ключові слова:** *правовий статус, молодь, суспільство, особистість, правовий моду, місцеве самоврядування.*

*Постановка проблеми.* Питання про змістовне наповнення поняття «правовий статус молоді» вбачається досить актуальним на сучасному етапі розвитку правової науки, адже передбачає концептуальний аналіз складових елементів та значення вказаної категорії як з точки зору конституційного права, так само з позицій дослідження уявлень загальної теорії держави і права про юридичний зміст правового статусу суб'єктів правових відносин у відповідній національній правовій системі.

За таких умов виникає доцільність та своєчасність суттєвого вдосконалення компетенції та принципів організації діяльності органів місцевого самоврядування з метою задоволення зростаючих потреб молодої людини-члена територіальної громади, територіальних громад і суспільства в цілому, що є головною передумовою демократичних трансформацій, створення ефективної системи забезпечення реалізації прав та свобод людини і громадянина, ефективного муніципально-правового забезпечення необхідних можливостей для розвитку молоді в межах її чинного правового статусу в Україні.

*Аналіз останніх досліджень і публікацій.* Значну увагу науковому та науково-практичному опрацюванню проблематики визначення теоретико-методологічних аспектів категорій «правовий статус» та «правовий статус молоді» приділяли такі видатні конституціоналісти, муніципалісти, фахівці у галузі загальної теорії держави і права, як М. О. Баймуратов, О. В. Батанов, В. Д. Волков, Ю. О. Волошин, М. П. Воронов, Р. Ф. Гринюк, О. В. Малько, О. В. Марцеляк, М. І. Матузов, В. С. Нерсисянц, Н. Р. Нижник, М. П. Орзіх, Р. С. Павловський, В. О. Патюлін, О. В. Петришин, В. Ф. Погорілко, М. О. Пухтинський, О. Ф. Скакун, Ю. М. Тодика, О. Ф. Фрицький та інші.

Водночас слід зазначити ту обставину, що у наявних муніципально-правових та конституційно-правових дослідженнях відсутній комплексний аналіз теоретико-методологічного змісту категорії «правовий статус молоді», що здається досить важливим науковим завданням на сучасному етапі конституційного будівництва у нашій країні в умовах гармонізації вітчизняного законодавства з відповідними європейськими стандартами муніципального управління та реалізації молодіжної соціальної політики на локальному рівні суспільної життєдіяльності з точки зору визначення змісту прав, обов'язків та гарантій реалізації муніципальних прав молодих громадян як членів територіальної громади та співвідношення обсягу муніципальних прав молоді із загальним обсягом конституційних прав і свобод людини і громадянина у вітчизняній правовій системі.

*Мета дослідження.* Мета статті – дослідити юридичний зміст поняття «правовий статус молоді» з точки зору теоретико-методологічних аспектів визначення вказаної категорії як необхідного елемента реалізації суб'єктивних прав і свобод особистості на муніципальному рівні.

*Виклад основного матеріалу.* З точки зору доктринальних підходів загальної теорії держави і права, правовий статус молоді (або молодої людини як індивідуального суб'єкта суспільних та правових відносин, у тому числі на рівні функціонування) територіальної громади слід розглядати як категорію, похідну від правового статусу особистості, а тому для правильного розуміння специфічних особливостей правового статусу молоді доцільним вбачається теоретико-методологічний аналіз правового значення комплексної категорії «правовий статус особистості».

Існують різні погляди науковців щодо теоретичного змісту правового статусу особистості. Так, на думку О. Ф. Скакун, правовий статус особистості – це «система закріплених у нормативно-правових актах та гарантованих державою прав, свобод, обов'язків, відповідальності, у відповідності до яких індивід як суб'єкт права (тобто такий, що володіє правосуб'єктністю) координує свою поведінку у суспільстві» [1, с. 550]. Подібною є точка зору Н. М. Оніщенко, яка визначає правовий статус як систему законодавчо встановлених та гарантованих державою прав, свобод, законних інтересів та обов'язків суб'єкта суспільних відносин [2, с. 366]. Загальною особливістю зазначених підходів є надання нормативно-правовому регулюванню значення головної ознаки правового статусу особистості. В цілому, можна погодитися з подібним позитивістським тлумаченням сутності категорії «правовий статус», оскільки суб'єктивне право та обов'язок особистості дійсно знаходять свою реалізацію у певній зовнішній формі, основною з яких виступає нормативно-правовий акт. В той же час, на наш погляд, найбільш вдалим є визначення правового статусу, сформульоване видатним російським теоретиком права О. В. Малько, який характеризує досліджуване поняття як комплексну інтеграційну категорію, що відображає взаємовідносини суб'єктів суспільних відносин, особи і суспільства, громадянина і держави, індивіда і колектива, а також інші соціальні зв'язки [3, с. 397]. Подібна інтерпретація правового

статусу має яскраво виражений функціональний характер, а тому дозволяє найбільш повно досягнути та зрозуміти соціальне значення правового статусу у суспільних відносинах, яке полягає, як здається, саме у можливості особистості здійснювати свої права, виконувати обов'язки та користуватися гарантіями та засобами захисту своїх законних інтересів не тільки через реалізацію своїх функцій та повноважень державними органами, але й засобами, притаманними сучасним інститутам громадянського суспільства та локальному рівню публічно-правових відносин, втіленому у системі місцевого самоврядування, включаючи нормативно-правові основи муніципально-правових відносин, відповідну систему органів та посадових осіб, практику застосування норм права та втілення окремих елементів правового статусу особистості у муніципальному житті тощо.

Характеризуючи основні ознаки правового статусу як загальної теоретичної категорії у праві, відзначимо системний підхід А. В. Панчишина, який пропонує як цілісну систему наступні найважливіші ознаки правового статусу:

1. Правовий статус має універсальний характер, оскільки поширюється на всіх суб'єктів.

2. Правовий статус відображає особливості особи та держави як учасників суспільних відносин та ступінь і характер їх взаємодії.

3. Права та свободи, що складають основу статусу, не можуть реалізуватися без інших його компонентів – обов'язків та відповідальності.

4. Ця категорія забезпечує системність прав, свобод та обов'язків.

5. Елементи структури правового статусу є взаємозалежними та взаємодіючими.

6. Правовий статус характеризується відносною стабільністю, тобто саме стабільність у поєднанні з мінливістю та динамічністю суспільного життя, за слушним твердженням вченого, надає йому можливість відігравати надзвичайно важливу роль у суспільному житті, а саме, коли в суспільстві проходять негативні, регресивні процеси. При цьому правовий статус, залишаючись незмінним і відображаючи певний рівень суспільного розвитку, може перешкоджати розвитку негативних тенденцій у соціальному положенні людей, оскільки права, свободи та обов'язки, як невід'ємні елементи правового статусу, повинні бути забезпечені державою у будь-який період суспільної життєдіяльності [4, с. 95-98].

На наш погляд, серед вказаних ознак категорії «правовий статус» однією з найважливіших та визначальних є його системність, яка полягає у постійній діалектичній взаємодії усталених елементів його внутрішньої структури.

На думку О. Ф. Скакун, під правовою державою (у ширшому визначенні «соціальна правова держава») слід розуміти політичну організацію суспільства, у якій право зв'язує та підпорядковує собі державну владу, а основні права та свободи особистості та її соціальна безпека складають зміст свободи, основаної на законах, що приймаються та піддаються змінам законним шляхом [5, с. 153]. Як здається, подібне визначення не є достатньо повним, адже виходить виключно з постулатів позитивістського праворозуміння, які означають, за вдалою характеристикою О. О. Фролової, що «право – це те, що держава наказує вважати правом» [6, с. 12], а «формально-догматична юриспруденція є основою для формування та вивчення категорій загальної теорії права і держави – норма права, правовідношення, суб'єктивні права та юридичні обов'язки, юридична відповідальність; для розробки засобів уясування та роз'яснення текстів нормативних правових актів; для створення парадигм вирішення юридичних спорів» [6, с. 13]. До основи цієї теорії покладено принцип корисності – головний орієнтир для законодавця, основне завдання якого полягає у виявленні загального блага свого народу та прийняття закону, ціль якого складе

загальне благо. Зокрема, такого підходу дотримувався основоположник англійської аналітичної школи права Д. Остін, який розмежовував етику (галузь оцінок), науку про законотворчість (уявлення належного права) та науку про право – юриспруденцію (в основі якої чинний закон без оцінок та критичних суджень) [7, с. 401]. Право, за його концепцією, це наказ влади, якому надається санкція на випадок порушення або неналежного виконання волі суверена, тобто «предметом юриспруденції є позитивне право», а таким правом є «сукупність норм, встановлених політично пануючими людьми» [7, с. 401]. Розмежовуючи «природне право» та «позитивне право», Д. Остін визначав останнє як «право, що існує завдяки посідаємому становищу» [7, с. 401]. У такий спосіб позитивне право протиставлялося усім іншим правилам, що не мають джерелом суверенну владу – нормам моралі, звичаям, традиціям, корпоративним нормам, доктрині і т.п., оскільки вказані соціальні норми не мають чотирьох елементів права у власному сенсі, якими вважалися наказ, санкція, обов'язок виконання та суверенність влади [7, с. 401].

Формально-догматичне праворозуміння, як вбачається, значно суперечить сучасним телеологічним та аксіологічним цінностям правової держави як такої, що базується на принципі верховенства права, а не верховенства закону, у тому числі у специфічній галузі правового регулювання міжнародних відносин та діяльності універсальних міжнародних організацій з досягнення певного загального блага держав-членів. Зокрема, на думку А. П. Заєця, принцип саме верховенства права «є частиною характеристики правової держави з точки зору природи права як втілення народного суверенітету» й посідає у цій характеристиці «центральне місце» [8, с. 131]. Цей принцип, на думку автора, конкретизується через низку «інших складових», першою та найголовнішою з яких названа «мінімальна достатність правового регулювання суспільних відносин та всезагальність права» [8, с. 133], тобто «право повинно діяти лише там, де інші регулятори є неефективними чи не здатні виконати позитивну роль в упорядкуванні суспільних відносин на основі владного впливу, правового захисту. Право не повинно витіснити інші соціальні регулятори і мати переваги перед ними» [8, с. 134]. Аналізуючи такий досить цікавий підхід, водночас не можна не погодитися з С. П. Головатим, на погляд якого у ньому присутня деяка суперечність між визначенням права як норм поведінки, викладених в законах та інших нормативних актах, встановлених і забезпечуваних примусовою силою державної влади [9, с. 26] та тезою про те, що мінімізація правового регулювання як складова принципу верховенства права є безпроблемною, якщо «правотворення починається знизу», тобто коли «правові норми виникають в реальному житті» і «є результатом реальних суспільних потреб», коли «законодавцю залишається лише адекватно відобразити у законодавстві сформовані моделі поведінки, забезпечити їх необхідними механізмами реалізації» [9, с. 26-27].

В цілому, найбільш вдалим у вітчизняній правовій теоретичній науці слід визнати підхід до розкриття сутності принципу верховенства права у суспільних відносинах, запропонований В. Ф. Погорілко, у відповідності до якого юридичний зміст вказаного принципу означає «співвідношення права і держави», «співвідношення права і політики», «співвідношення права і економіки», «співвідношення права та ідеології», «співвідношення права та інших соціальних норм (моралі, звичаїв тощо)», які полягають у «пріоритеті права» щодо «держави, політики, економіки, ідеології, моралі, звичаїв» [10, с. 40]. Зокрема, для розуміння сутності правової модернізації на основі реалізації принципу верховенства права у сфері міжнародних відносин та міжнародного права особливо важливим є встановлення співвідношення між правом та політикою, адже міжнародне право є найбільш політизованою галуззю права, що особливо

актуалізується у сучасних умовах універсальних глобалізаційних та інтеграційних процесів. На думку В. Ф. Погорілка, політика має визначатися і закріплюватися у «правових формах» [10, с. 40], що є, на наш погляд, абсолютно справедливим та необхідним принципом для організації та діяльності сучасних міжнародних інституціональних структур. Зміст цього принципу автор вбачає і в тому, що «правова держава має будувати свої відносини з особою та суспільством на основі правових актів» [10, с. 40], що можна цілком справедливо застосувати і до питання про тлумачення нормативно-правового регулювання як фундаментальної основи реалізації будь-якого правового статусу на конституційно-правовому та муніципально-правовому рівнях.

У відповідності до філософського вчення про «загальне», «особливе», «одиничне», з урахуванням їх співвідношення, а також обсягу прав, свобод, обов'язків, носієм яких може бути особистість як суб'єкт права у національній правовій системі, традиційно розрізняють три основні види правового статусу особистості: а) загальний статус; б) спеціальний статус; в) індивідуальний статус.

Загальний статус, за слушним визначенням А. М. Шульги, це статус особистості як громадянина даної держави, він закріплюється Конституцією [11, с. 22] та, відповідно до визначення О. В. Малько, «є однаковим для усіх громадян» [12, с. 88].

Спеціальний правовий статус припускає, що обсяг прав, свобод та обов'язків однієї особистості відрізняється від обсягу прав, свобод та обов'язків іншої особистості внаслідок її особливого соціального, службового, майнового, сімейного й будь-якого іншого становища. Таким чином, спеціальний правовий статус «фіксує особливості становища певних категорій громадян» та пов'язаний із виконанням ними певних спеціальних функцій [12, с. 88].

Індивідуальний правовий статус – це статус конкретної особистості, пов'язаний із її індивідуальними якостями (стать, вік, сімейний стан, страховий стаж, посада тощо). Таким чином, індивідуальних правових статусів стільки, скільки існує людей у суспільстві. Іншими словами, індивідуальний правовий статус являє собою «сукупність персоніфікованих прав і обов'язків особистості» [12, с. 88].

Іншою є доктринальна концепція, запропонована у радянській правовій науці В. А. Патюліним, відповідно до якої більш виправданим є використання категорії «правовий модус» замість категорії «спеціальний правовий статус». Зазначена правова ідея ґрунтується на наступній архітектоніці онтологічно-концептуального характеру: правовим статусом володіє будь-яка особа, виокремленні за певною ознакою групи осіб (правові модуси), а також сукупність усіх осіб у суспільстві в цілому. При цьому загальному правовому статусу відповідає «загальний стан» суб'єктивних прав (тобто їх конституційно-правова регламентація), правовому модусу – стан фактичної «готовності до реалізації» суб'єктивних прав, а індивідуальному правовому статусу кореспондує етап власне їх реалізації [13, с. 28].

Таким чином, молодь як специфічна соціальна група, виступає у правових відносинах з суб'єктивної точки зору у трьох вимірах: по-перше, як носій загальних конституційних прав та обов'язків особистості; по-друге, як носій специфічних суб'єктивних прав з можливістю їх фактичної реалізації у суспільному житті; по-третє, як сукупність індивідів, кожний з яких підпадає під законодавчо закріплені ознаки молоді і тому реально користується правами та виконує обов'язки у повсякденному житті.

Як здається, подібна юридико-технічна конструкція із застосуванням категорії «правовий модус молоді» є найбільш вдалою, адже саме поняття модусу відображає міру, спосіб, вид, норму, а також перехідну якість, властиву предмету лише у деяких

його станах на відміну від постійної якості предмета – атрибуту [14, с. 19]. При цьому загальний правовий статус є спільним, рівним та постійним відносно усіх осіб, а категорія правового модусу більш конкретна, спеціалізована, оскільки ґрунтується на певній юридико-значущій засаді (сфера діяльності, вік, стан здоров'я, рівень освіти тощо), що виконує функцію соціальної диференціації, яка втім не повинна переходити у соціальну дискримінацію, коли забезпечення того чи іншого правового модусу відбувається за рахунок звуження чи порушення суб'єктивних прав інших соціальних груп.

Застосовуючи концепцію правового модусу до питання про правовий статус молоді, варто відзначити, що такий статус є комплексним та охоплює різноманітні галузі права: міжнародне, конституційне, муніципальне, трудове, цивільне, господарське, адміністративне та інші. За великим рахунком, правовий статус молоді забезпечується юридичними засобами усіх без винятку галузей національного права, оскільки специфічні права, свободи, законні інтереси, обов'язки молоді стосуються усіх без винятку більш чи менш важливих сфер суспільного життя. В усіх таких сферах права, свободи та законні інтереси молоді мають бути забезпечені публічно-правовими засобами, у тому числі це цілком стосуються інструментів локальної демократії, функціонування яких регулюється муніципально-правовими нормами та забезпечується системою органів місцевого самоврядування у нашій державі.

В той же час, слід зазначити, що використання категорії «правовий модус» замість більш традиційного поняття «спеціальний юридичний статус» у юридичній науці та юридико-технічних конструкціях є дискусійним та не досить усталеним. Зокрема на недоцільність застосування вказаного поняття вказує Н. В. Витрук, але, за слушним висловлюванням В. В. Ровного, «без яких-небудь переконливих аргументів віддає перевагу категорії спеціального правового статусу як більш виправданій та необхідній» [15, с. 187].

На подібні твердження можна відповісти аргументацією про те, що формальна взаємодія інститутів правового статусу та правового модусу являє собою співвідношення категорій «загальне» та «особливе». Таким чином, правовий модус доповнює або обмежує правовий статус (тобто корегує його). При цьому як доповнення, так і обмеження стосуються не тільки правового статусу як такого, але й існують на більш конкретному його рівні тієї чи іншої галузі права, до якої належить або на яку орієнтований правовий модус.

Якщо проаналізувати правовий статус молоді з подібних доктринальних позицій, то можна зробити цілком виправданий висновок про об'єктивний характер існування цілого комплексу правових модусів такої специфічної соціальної групи, як молодь. Зокрема одним з таких правових модусів є правовий модус як членів територіальної громади, який встановлює певні доповнення до правового статусу молоді в Україні через нормативно-правову регламентацію муніципальних прав молоді людини та гарантування додаткових способів юридичного захисту таких прав на рівні функціонування системи органів місцевого самоврядування.

*Висновки.* Отже, аналізуючи теоретико-методологічні аспекти визначення правового статусу молоді, можна дійти до певних наукових висновків концептуально-онтологічного змісту щодо сутності досліджуваної категорії, серед яких найважливішими вбачаються такі: а) специфічні права, свободи, законні інтереси, обов'язки молоді знаходять свій прояв на усіх рівнях юридичного наповнення правового статусу, а саме – у загальному правовому статусі особистості (конституційні права та обов'язки людини і громадянина); у правовому статусі молоді в Україні (комплекс норм різних галузей національного права, які визначають специфічні права,

свободи, законні інтереси, обов'язки молоді); у фактичних правових модусах молоді, одним з яких є правовий модус молоді як членів територіальної громади (комплекс норм, які закріплюють муніципальні права молоді та юридичні засоби їх забезпечення та захисту у системі органів місцевого самоврядування); в індивідуальних правових статусах кожної окремої молодої людини, що постійно проживає на території певного міста, селища, села згідно з адміністративно-територіальним устроєм нашої держави; б) категорія «правовий модус» є більш вдалою, ніж поняття «спеціальний правовий статус», адже відображає не тільки нормативно-правову матерію, але й практики застосування відповідних норм права та конкретні правові відносини, виступаючи у правовій системі як елемент міри, образу, виду, способи дії на практично-прикладному рівні реалізації відповідних специфічних прав, свобод, законних інтересів, обов'язків молоді); в) муніципально-правовий рівень забезпечення правового статусу молоді є одним з найважливіших рівнів його реалізації, адже саме на цьому рівні реалізується більшість суб'єктивних прав та законних інтересів людини і громадянина взагалі та зокрема молоді як окремої соціальної групи у різноманітних суспільних відносинах.

Залишається сподіватися, що означені теоретико-методологічні конструкції правового статусу та локальних правових модусів молоді стануть належним підґрунтям для подальшого наукового та науково-практичного опрацювання питання про юридичний зміст правового статусу молоді, роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні окремих елементів відповідного статусу, наближення вітчизняного муніципального права до європейських правових стандартів локальної демократії та реалізації прав членів територіальних громад у сучасних умовах суспільної життєдіяльності.

#### **Список використаної літератури:**

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : підруч. - 2-е вид. перероб. і доп. / О. Ф. Скакун. – Харків : Еспада, 2009. – 752 с. ; Skakun O. F. Teoriia derzhavy i prava (Entsyklopedychnyi kurs) : pidruch. - 2-e vyd. pererob. i dop. / O. F. Skakun. – Kharkiv : Espada, 2009. – 752 s.
2. Теорія держави і права : Академічний курс : підруч. / Н. М. Оніщенко, О. В. Зайчук. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 685 с. ; Teoriia derzhavy i prava : Akademichnyi kurs : pidruch. / N. M. Onishchenko, O. V. Zaichuk. – Kyiv : Yurinkom Inter, 2008. – 685 s.
3. Малько А. В. Теория государства и права : учеб. / А. В. Малько, Н. И. Матузов. – Москва : Юрист, 1996. – 520 с. ; Malko A. V. Teoriya gosudarstva i prava : ucheb. / A. V. Malko, N. I. Matuzov. – Moskva : Yurist, 1996. – 520 s.
4. Панчишин А. В. Поняття, ознаки та структура категорії «правовий статус» / А. В. Панчишин // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 2. – С. 95-98 ; Panchyshyn A. V. Poniattia, oznaky ta struktura katehorii «pravovyi status» / A. V. Panchyshyn // Chasopys Kyivskoho universytetu prava. – 2010. – № 2. – S. 95-98
5. Скакун О. Ф. Теория государства и права : учеб. / О. Ф. Скакун. – Харьков : Консум, 2000. – 703 с. ; Skakun O. F. Teoriya gosudarstva i prava : ucheb. / O. F. Skakun. – Kharkov : Konsum, 2000. – 703 s.
6. Фролова Е. А. Методологические основы разграничения концепций правопонимания / Е. А. Фролова // Методология юридической науки: состояние проблемы, перспективы : сб. / под ред. М. Н. Марченко. – Москва : Юрист, 2008. – Вып. II. - 300 с. ; Frolova Ye. A. Metodologicheskie osnovy razgranicheniya kontseptsii pravoponimaniya / Ye. A. Frolova // Metodologiya yuridicheskoy nauki: sostoyanie problemy, perspektivy : sb. / pod red. M. N. Marchenko. – Moskva : Yurist, 2008. – Vyp. II. - 300 s.

7. Остин Д. Определение области юриспруденции / Д. Остин // Антология мировой правовой мысли. В 5-ти т. – Москва, 1999. – Т. 5. - 829 с. ; Ostin D. Opredelenie oblasti yurisprudentsii / D. Ostin // Antologiya mirovoy pravovoy mysli. V 5-ti t. – Moskva, 1999. – Т. 5. - 829 s.

8. Заєць А. П. Правова держава в контексті новітнього українського досвіду / А. П. Заєць. – Київ : Парлам. вид-во, 1999. – 248 с. ; Zaiets A. P. Pravova derzhava v konteksti novitnoho ukrainskoho dosvidu / A. P. Zaiets. – Kyiv : Parlam. vyd-vo, 1999. – 248 s.

9. Головатий С. П. Верховенство права. В 3-х кн. / С. П. Головатий. – Київ. : Фенікс, 2006. - Кн. 1 : Верховенство права: від ідеї – до доктрини. – 624 с. ; Holovatyi S. P. Verkhovenstvo prava. V 3-kh kn. / S. P. Holovatyi. – Kyiv. : Feniks, 2006. - Кн. 1 : Verkhovenstvo prava: vid idei – do doktryny. – 624 s.

10. Погорілко В. Ф. Коментар до статті 8 / В. Ф. Погорілко // Коментар до Конституції України. – Київ : Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1996. – 377 с. ; Pohorilko V. F. Komentar do statii 8 / V. F. Pohorilko // Komentar do Konstytutsii Ukrainy. – Kyiv : In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy, 1996. – 377 s.

11. Шульга А. М. Правовий статус особистості, його види / А. М. Шульга // Право і безпека. – 2012. – № 2. – С. 19-22 ; Shulha A. M. Pravovyi status osobystosti, yoho vydy / A. M. Shulha // Pravo i bezpeka. – 2012. – № 2. – S. 19-22

12. Малько А. В. Теория государства и права в вопросах и ответах / А. В. Малько. – Москва : Юрист, 1997. – 570 с. ; Malko A. V. Teoriya gosudarstva i prava v voprosakh i otvetakh / A. V. Malko. – Moskva : Yurist, 1997. – 570 s.

13. Патюлин В. А. Субъективные права граждан: основные черты, стадии, гарантии реализации / В. А. Патюлин // Советское государство и право. – 1971. – № 6. – С. 24-32 ; Patyulin V. A. Subektivnye prava grazhdan: osnovnye cherty, stadii, garantii realizatsii / V. A. Patyulin // Sovetskoe gosudarstvo i pravo. – 1971. – № 6. – S. 24-32

14. Матузов Н. И. Личность. Права. Демократия. Теоретические проблемы субъективного права / Н. И. Матузов. – Саратов, 1972. – 292 с. ; Matuzov N. I. Lichnost. Prava. Demokratiya. Teoreticheskie problemy subektivnogo prava / N. I. Matuzov. – Saratov, 1972. – 292 s.

15. Витрук Н. В. Основные теории правового положения личности в социалистическом обществе / Н. В. Витрук. – Москва, 1979. – 229 с. ; Vitruk N. V. Osnovnye teorii pravovogo polozheniya lichnosti v sotsialisticheskom obshchestve / N. V. Vitruk. – Moskva, 1979. – 229 s.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2016 року

**N. M. Zapolska**

#### **THE THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF DETERMINATION OF YOUTH LEGAL STATUS**

*The article is devoted to legal research of theoretical and methodological aspects of the legal definition of the category «Legal Status of Youth» as a specific set of rights, freedoms, responsibilities and legitimate interests of the young person.*

*It is alleged that at the local level youth enjoys legal modus as the subject of municipal law relations and a set of territorial communities with a special amount of municipal rights and guarantees of security in the system of local government.*

*Thus one of the most important rights of young people that make up its legal status should be considered a right of young people to participate in solving local problems, because the formation and development in Ukraine of local democracy is seen one of the most important social, political and legal factors improving democratic state, an important means the formation of civil society at the local level. In particular, one of the important features of*



*the legal status of young people perceived need for enhanced legal protection of the legitimate interests of the young person as a member of a territorial community in modern conditions of municipal law and local democracy.*

*The question of the substance of the term «legal status of youth» is seen very relevant in the current development of legal science as provides a conceptual analysis of the constituent elements and importance of this category both in terms of constitutional law as well from the standpoint of the study of representations of general theory of legal rights of the content of the legal status of the subjects of legal relations in the relevant national legal system.*

*In this approach there is a need for significant improvement of theoretical concepts concerning doctrinal understanding of personal, legal mode of youth at the municipal level, the development of new legal structures that meet modern conditions of social life.*

*It is hoped that defined the theoretical and methodological design of legal status and legal modes of local youth will be properly foundation for further research and scientific and practical study of the question of the legal content of the legal status of young people, the role of local government in providing certain elements of the status of municipal law approximation of national European legal standards of local democracy and the rights of members of communities in modern conditions of social life.*

**Keywords:** legal status, youth, community, identity, legal modus, local government.

УДК 382.77(045)

**А. С. Калінкін**

## **СУЧАСНИЙ СТАН КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ У СФЕРІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ**

*Стаття присвячена проблемам сучасного стану конституційної реформи в сфері децентралізації в Україні. Автор аналізує вплив європейських стандартів організації та діяльності публічної влади на процеси посилення ролі територіальних громад у вирішенні суспільно важливих питань. Вказуються способи удосконалення балансу між гілками влади, а також між різними рівнями публічної влади, у тому числі – на рівні взаємовідносин між державною та муніципальною владою у сучасних умовах державно-правового та конституційного розвитку суспільних відносин.*

**Ключові слова:** конституційна реформа, конституція, конституційний лад, децентралізація, державна влада.

*Постановка проблеми.* Децентралізація публічної влади є одним з найважливіших напрямів конституційної модернізації суспільного ладу України у відповідності до європейських правових та управлінських стандартів, що пояснюється з декількох найважливіших позицій.

По-перше, посилення локальної демократії, реальних можливостей територіальних громад та сформованих такими громадами органів місцевого самоврядування є одним з пріоритетних способів забезпечення прав та свобод людини, дотримання балансу між соціальними групами, а також добробуту соціуму в цілому, що знаходить свій прояв як у процесах регіоналізації, так і в формі муніципалізації публічно-владних відносин.

По-друге, надання регіональному та муніципальному рівням публічного управління максимального обсягу повноважень та реальних можливостей їх реалізації, як показує досвід розвинутих європейських держав з усталеними конституційно-